

Nr 69

Utlåtande i anledning av motioner angående vissa förhandlingar före beslut om nedläggning av företag, m.m.

Andra lagutskottet har behandlat två till lagutskott hänvisade motioner, I: 81 av herr *Werner* samt II: 67 av herr *Hermansson m. fl.*

I motionerna, vilka är likalydande, har hemställts, »att riksdagen i skrivelse till regeringen begär

1) översyn av aktiebolagslagen i syfte att ersätta de nuvarande bolagsstämmorna med företagsstämmor där löntagarna och samhället är representerade;

2) förslag till lagstiftning enligt vilken företagen skall vara skyldiga att föra förhandlingar med arbetsmarknadsmyndigheter, kommunerna och löntagarorganisationerna innan beslut fattas om nedläggningar och förflyttningar av företag.»

Motionerna är följdmotioner till de likalydande motionerna I: 74 och II: 64. Beträffande de skäl motionärerna åberopar till stöd för sin hemställan får utskottet hänvisa till sistnämnda motion.

Samarbete på arbetsmarknaden m. m.

Företagsnämnderna m. m.

Redan 1912 års arbetarskyddslag förutsatte, att arbetarna på en arbetsplats kunde inom sig utse ombud att till inspektionsförrättare framföra arbetarnas önskemål beträffande arbetets säkerhet och sundhet. Genom en lagändring 1931 angavs att arbetsgivaren borde söka samråd med skyddsombuden. Enligt den nuvarande lagen, som tillkom 1949, är en sådan samverkan ett åliggande. Arbetarskyddslagen ger på en punkt medbestämmanderätt åt arbetstagarna, nämligen i fråga om nattarbete (se 19 och 20 §§).

Genom kollektivavtal har arbetsansidans tillförsäkrat sig medinflytande på vissa områden, nämligen då det gäller skyldighet för arbetsgivaren att informera och samråda. Besluten ligger i allmänhet hos arbetsgivaren ensam. Det viktigaste dokumentet är det avtal om företagsnämnder, som tillkom 1966 dels mellan SAF och LO, dels mellan SAF och TCO. Företagsnämnd skall upprättas vid företag med minst 50 anställda och kan därutöver upprättas i mindre företag efter lokal överenskommelse. Företagsnämnden består av representanter för arbetsgivaren, för arbetstagarna och

som regel också för industritjänstemännen och arbetsledarna. Nämnden har till uppgift att verka för ökad produktivitet och ökad arbetstillfredsställelse. 1966 års avtal innehåller den nyheten, att arbetsgivaren kan till företagsnämnden delegera rätten att fatta beslut inom vissa avgränsade områden, t.ex. sociala frågor inom en given budgetram och ersättning för inlämnade förslag. I syfte att tillvarata de anställdas erfarenheter och insikter är det förutsatt att man i företagsnämnderna informerar om företaget och för dess personal väsentliga frågor. Av samrådets natur följer — anföres i § 6 i avtalet — att detta föregår företagsledningens beslut och eventuella förändringars genomförande. Då företagsledningen fattar beslut i fråga, som är av betydelse för de anställda, bör information därom lämnas i företagsnämnden, särskilt om frågan tidigare behandlats i nämnden. Områdena för information och samråd är produktionsfrågor, ekonomiska frågor och personalfrågor. Då det gäller de allmänna riktlinjerna för företagets personalpolitik, t.ex. omflyttning av personal i samband med strukturförändringar skall — utöver kontakter mellan företagsledningen och de anställdas organisationer — information och samråd äga rum i företagsnämnden. I fråga om nedläggande, inställelse eller väsentlig inskränkning av företagets drift skall samråd äga rum inom företagsnämnden beträffande åtgärdens inverkan på anställningsförhållandena. Därest sådan åtgärd anmäles till offentlig myndighet, skall dylik anmälan delgivas nämnden och denna hållas fortlöpande underrättad om ärendets utveckling. Om det blir aktuellt med uppsägning eller permittering kommer särskilda förhandlingsregler i tillämpning. Samråd i företagsnämnden är det första ledet i förhandlingsordningen. I regel gäller en varselperiod om två veckor (beträffande varselskyldighet enligt huvudavtalet se 2 LU 1968: 67 samt framställningen nedan).

Samtidigt med att 1966 års avtal om företagsnämnder träffades, skedde en överenskommelse mellan SAF, LO och TCO om främjande av samarbetet mellan företagsledning och anställda. För detta ändamål har organisationerna inrättat ett särskilt organ, Utvecklingsrådet för samarbetsfrågor (beträffande rådets uppgifter och arbete hänvisas till BaU 1968: 32).

Här må även nämnas, att SAF och LO vid ovannämnda tillfälle 1966 gjort ett uttalande beträffande skolningsfrågorna för dem som är engagerade i företagsnämnderna etc.

Beträffande företagsnämnder m. m. inom statsförvaltningen hänvisas till BaU 1968: 32 samt SFS 1968: 103 och 104.

Överenskommelse om varsel vid personalinskränkningar

Den 14 maj i år har en överenskommelse om varsel vid personalinskränkningar träffats mellan å ena sidan arbetsmarknadsstyrelsen och å andra sidan SAF, Sveriges Industriförbund, LO och TCO. Överenskommelsen er-

sätter och innebär en utvidgning av en tidigare sådan (se i detta hänseende 2LU 1968: 67 s. 3).

I överenskommelsen framhålles inledningsvis att enighet har förelegat om betydelsen av att arbetsmarknadsverket i god tid underrättas om företagens planer på personalinskränkningar. Härigenom erhåller verket rådrom för att planera och verkställa åtgärder i syfte att underlätta arbetskraftens omställning till annan sysselsättning. Särskild uppmärksamhet kräver i detta sammanhang de många gånger besvärliga omställningsproblem som uppkommer för sådana personer som till följd av ålder, handikapp eller andra omständigheter har svårigheter att erhålla och anpassa sig till nya arbetsuppgifter. Vid överläggningarna har jämväl framhållits betydelsen av att vederbörande kommun i god tid informeras om väntade personalinskränkningar av betydelse för den lokala arbetsmarknaden. För att lösa uppkommande omställningsproblem krävs i många fall ett nära samarbete på det lokala planet mellan arbetsmarknadsverket, företaget, de anställda och vederbörande kommun.

I fråga om varseltidens längd innehåller avtalet följande bestämmelse.

Arbetsgivare som fattar beslut om sådan driftsförändring att den medför uppsägning av minst 5 anställda skall så snart ske kan lämna varsel härom till arbetsmarknadsverket. Detsamma skall gälla vid permitteringar (inkl. permitteringar av säsongarbetare) och fortlöpande arbetstidsförkortning under den i anställningsavtal angivna arbetstiden. Varsel behöver icke lämnas i de fall där anställningen är tidsbestämd eller i övrigt av sådan karaktär att den måste betraktas som tillfällig.

Driftsförändring som väntas innebära uppsägning eller permittering på längre tid än två veckor skall varslas senast två månader före åtgärdens ikraftträdande. Härutöver gäller att uppsägningar som berör mer än 50 arbetstagare skall varslas senast tre månader före uppsägningarnas ikraftträdande, dock att driftsförändring som innebär nedläggning av driftsenhet med mer än 100 anställda skall varslas senast fyra månader före avvecklingens påbörjande. Vad här sagts gäller under förutsättning att driftsförändringen rimligen bort kunna förutses senast inom angivna tider.

Överenskommelsen innehåller vidare bl. a., att länsarbetsnämnd — för att underlätta omställning i samband med driftsförändringar — äger påkalla tillsättandet av en särskild samrådsgrupp med uppgift att så länge omständigheterna ger anledning härtill följa omställningens förlopp och föreslå de åtgärder som detta kan ge anledning till. I sådan samrådsgrupp bör ingå representanter, förutom för länsarbetsnämnden, för arbetsgivaren, de anställda samt vederbörande kommun.

I syfte att effektivisera tillämpningen av varselsystemet har SAF tillskapat en sektion för sysselsättningsfrågor (se SAF:s delägarcirkulär nr 14/68).

Utredning om formerna för förbättrad information och vidgat samarbete mellan företag och samhälle

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1968 har statsrådet Wickman tillkallat sakkunniga med uppdrag att utreda formerna för förbättrad information och vidgat samarbete mellan företag och samhälle.

I direktiven tecknas först en utförlig bakgrund till utredningsuppdraget. Det framhålles, att det för att skydda viktiga medborgarintressen sedan länge ansetts nödvändigt, att samhället har insyn i och kontroll av verksamheten inom företag av olika slag. Denna insyn och kontroll, som exemplifieras, har vuxit fram gradvis och främst som resultat av en vidgad syn på samhällets ansvar. Vidare framhålles, att den fortskridande omvandlingen av vårt näringsliv, som sker genom strukturrationalisering och genom koncentration av verksamheten till allt större företag eller till sammanhållna företagsgrupper, är nödvändig för att bevara en fortsatt framstegstakt och en stigande lönebetalningsförmåga. Produktionens framsteg får emellertid inte köpas till priset av otrygghet och sysselsättningsproblem för betydande grupper på arbetsmarknaden. Vidare konstateras att den ökande ekonomiska koncentrationen innebär, att ett fåtal personer avgör inriktningen och omfattningen av näringslivets produktion och investeringar. Dessa utomordentligt viktiga avgöranden, anför statsrådet Wickman, är således i allt väsentligt undandragna medinflytande från det allmännas sida trots den betydelse de har för både löntagarnas sysselsättning och samhällets egna investeringar och andra ekonomiska åtaganden. Ytterligare anförs, att — såsom är angeläget — den positiva och förstående inställning, som de anställda hitintills visat till näringslivets fortlöpande omvandling, kan bevaras endast om de anställda kan vara förvissade om att den ekonomiska utvecklingen och därmed de nödvändiga omställningarna är ett villkor för fortsatt och utvidgad trygghet i inkomst och sysselsättning. Här efter anföres i direktiven följande.

Förutsättningen härför är att sysselsättningstryggheten bevaras också under den framtida strukturomvandlingen. Detta blir möjligt endast om samhället — och näringslivet i samarbete med samhället — är berett till aktiva insatser. Det är likaledes nödvändigt att löntagarna får garantier för att de avgörande besluten om näringslivets utveckling fattas i sådana former att deras rättmätiga intressen blir fullt beaktade.

Samhället har under de gångna åren vid flera tillfällen ställts inför uppgiften att lösa akuta sysselsättningsproblem som uppstått vid driftsinskränkningar och nedläggningar. En av förutsättningarna för att arbetsmarknadsmyndigheternas insatser i sådana fall skall bli effektiva är att förändringar i sysselsättningen i god tid varslas. Genom ett nyligen träffat avtal mellan arbetsmarknadsstyrelsen och arbetsmarknadens huvudorganisationer har skyldigheten för företagen att varsla om planerade personalinskränkningar inte oväsentligt utvidgats. Nyligen har också beslutats att en samråds-

grupp med representanter för länsarbetsnämnd, arbetstagarare och kommun skall bildas vid varje omställning för att föreslå lämpliga åtgärder och följa dess förlopp.

Möjligheterna att använda de arbetsmarknadspolitiska medlen har häri genom ytterligare förbättrats. Åtgärderna begränsas dock i dessa fall till reaktioner på beslut som redan har fattats. Det är därför angeläget att redan innan besluten fattas erhålla erforderliga informationer. I många fall tillämpas ett sådant förfarande redan i dag.

För den näringspolitiska planeringen är det av vikt att alla mer betydande sysselsättningsförändringar som övervägs — både på kortare och längre sikt — blir kända i god tid. Sådant information är en nödvändig förutsättning för att samhället skall kunna aktivt använda de olika instrument som samhället förfogar över inom näringspolitiken och därmed förverkliga målet för denna politik, nämligen en ökad trygghet även på längre sikt. Här kan som exempel på sådana statliga medel nämnas skilda slag av samhällelig kreditgivning via investeringsbanken, i form av kreditgarantier eller lokaliseringstöd, eller de insatser som görs för att stimulera teknisk forskning och utveckling. Det är ofta i fråga om samhälleligt engagemang av denna typ av intresse att undersöka konsekvenserna av olika alternativa insatser från samhällets sida. En bättre överblick över dessa förhållanden liksom över olika tänkbara alternativ i fråga om lokalisering, investeringsprojekt etc. medför en högre grad av handlingsfrihet och bör rimligtvis bereda väg för effektivare insatser. Den intensifierade regionala och fysiska planering, som nu är under uppbyggnad, förutsätter också, om den skall kunna fungera effektivt, bättre möjligheter än f. n. att klarlägga konsekvenserna av enskilda företags olika investeringar och andra åtgärder med effekter på planeringen.

Jag vill också peka på en annan utvecklingstrend på det ekonomiska området, nämligen den vidgade internationella integrationen. Denna tar sig f. n. bl. a. uttryck i ökade svenska investeringar i utlandet. Detta är i och för sig ett naturligt inslag i nuvarande utveckling mot ökad internationell integration. Samtidigt innebär det emellertid ibland en utflyttning av viss del av en tidigare inom landet bedriven produktion. En sådan utveckling kan menligt inverka på sysselsättningstryggheten inom vissa regioner. För att de problem som härvid uppstår på ett effektivt sätt skall kunna bemästras är det angeläget att informationen till samhället rörande dessa utlandstransaktioner förbättras. Vid en ytterligare vidgad ekonomisk integration är det vidare att förvänta ett stegrat intresse från utländska företags sida att få inflytande inom svenska företag. Även beträffande sådana förhållanden är det angeläget att samhället får erforderlig information innan transaktionen fullbordats.

Mot bakgrund av vad jag här anfört finner jag en utredning böra tillståttas för att överväga i vilka former större öppenhet och vidgad samverkan kan skapas mellan samhälle och näringsliv. Utgångspunkten bör vara att söka få till stånd en sådan samordning av de olika medel som samhället förfogar över, att strukturuomvandlingen av vårt näringsliv kan genomföras med all hänsyn såväl till de anställdas trygghet som till effektiviteten. Det ligger i utvecklingens natur att gränsdragningen mellan enskilda och offentliga beslut ständigt förskjuts. Det vidgade samarbete mellan samhälle och näringsliv som den industriella utvecklingen så klart anvisar kommer att påverka företagets beslut både direkt och indirekt via de sam-

hållbara åtgärder som utvecklingen aktualiserar. Samordningen och samplaneringen syftar till en utveckling där olika medborgargrupperns intressen blir tillgodosedda och kan påverka de avgörande besluten.

I det följande avsnittet av utredningsdirektiven anföres bl. a., att olika lösningar för att ernå större öppenhet och vidgad samverkan mellan samhälle och näringsliv kan tänkas. En lösning är, att det allmänna blir representerat i företagets styrelse, men även andra åtgärder eller kombinationer av åtgärder kan tänkas; utredningen bör fritt pröva olika uppslag från de utgångspunkter som angivits i direktiven. I fortsättningen av dessa anföres bl. a. följande.

Syftet med den föreslagna utredningen är att ge samhällssynpunkter och löntagarintressen ett ökat inflytande på den ekonomiska utvecklingen. Därigenom tas också ytterligare steg på vägen mot en vidgad ekonomisk demokrati. Härmed sammanhänger nära ett annat angeläget reformområde, nämligen en ökning av de anställdas direkta inflytande på arbetsplatserna. Företagsdemokratifrågorna bör i vårt land med dess väl utvecklade och starka fackliga löntagarrörelse i framtiden liksom hittills behandlas inom ramen för förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Det kan emellertid med skäl hävdas att företagsdemokrati också är ett viktigt samhällsintresse eftersom den utgör ett nödvändigt inslag i en fullvärdig demokrati. Sambandet och löntagarrörelsen har därför ett gemensamt intresse av att de många problem som sammanhänger med ett förverkligande av företagsdemokratien blir belysta på ett mångsidigt och konstruktivt sätt. Det är enligt min mening mot denna bakgrund naturligt att de ställiga företagen aktivt i samarbete med de fackliga organisationerna verkar för att dessa frågor kommer närmare en lösning. Detta kan ske genom medverkan i sådan verksamhet som kan ge praktiskt erfarenhetsmaterial för att bedöma de lämpligaste framgångsvägarna på detta område. Till frågan om formerna för en sådan verksamhet har jag för avsikt att återkomma i annat sammanhang.

Enligt vad som upplysts kommer i dagarna att offentliggöras direktiven till en utredning, som skall behandla den av statsrådet Wickman åsyftade frågan om företagsdemokrati i statsbolagen.

Viss tidigare riksdagsbehandling

Under de senaste åren har vid varje riksdag väckts motioner på företagsdemokratins område.

I motioner till 1965 års riksdag hemställdes dels om en sådan översyn och förändring av aktiebolagslagen, att de anställda skulle kunna få insyn i och inflytande över företagets skötsel, dels om utredning och praktiska åtgärder för att inom statsföretagen ge bestämmanderätt åt de anställda.

I sitt av riksdagen godkända yttrande avstyrkte allmänna beredningsutskottet (ABU 1965: 23) motionerna och anförde därvid under hänvisning till uppgifter som lämnats i remissyttranden, att överväganden i berörda frå-

gor för det dåvarande skedde inom huvudorganisationerna på arbetsmarknaden samt att spörsmålen i första hand borde lösas genom förhandlingar och överenskommelser mellan berörda parter. I fråga om statsföretagen återopande utskottet även, att företagsdemokratien befann sig i ett utvecklingskedje, där olika avsnitt var under behandling på såväl arbetsgivare- som arbetstagersidan. En fortsatt dylik behandling av frågorna ansågs vara att föredraga framför lagstiftning eller i annan ordning av riksdagen fastställda normer för verksamheten.

Vid påföljande års riksdag framfördes motionsförslag om en utredning om sådana förändringar i företagsformerna för den offentliga verksamheten som skulle tillförsäkra de stats- och kommunalanställda största möjliga mått av medbestämmande i lämplig omfattning, genom den vertikala företagsstrukturens ersättande med självförvaltning.

Efter remissbehandling avstyrktes motionerna (ABU 1966:11) under hänvisning till ställningstagandet år 1965. Riksdagen biföll utskottsutlåtandet.

Vid 1967 års riksdag hemställdes om en förutsättningslös och allsidig utredning rörande utbyggd företagsdemokrati inom den privata och den offentliga sektorn. I sitt av riksdagen godkända utlåtande redogjorde allmänna beredningsutskottet (ABU 1967: 53) för den uppgörelse rörande samarbetsfrågorna som träffats mellan SAF, LO och TCO samt till motsvarande reformarbete beträffande andra arbetsmarknadssektorer. Utskottet fann det angeläget att den fortsatta utvecklingen ledde till ett ökat inflytande för de anställda, inte minst inom de små företag där företagsnämnder inte inrättats. Det borde i första hand ankomma på arbetsmarknadsparterna att verka för en sådan utveckling, uttalade utskottet och avstyrkte motionerna, som också avstogs av riksdagen. Centerpartiets företrädare i utskottet reserverade sig till förmån för bifall till motionerna. Folkpartiets representanter ansåg att utskottet anlagt ett alltför snävt betraktelsesätt på företagsdemokratins problem och utvecklade vissa kompletterande synpunkter i ett särskilt yttrande.

Vid innevarande års vårriksdag behandlades ett motionspar med samma yrkande som nyssnämnda motioner år 1967. I motionerna anfördes bl. a., att det nya avtalet om företagsnämnder, som trätt i kraft 1967, inte är till fyllest utan företagsdemokratien måste ytterligare utbyggas. Det anfördes, bl. a., att de anställda kunde få en företrädare med samma insynsmöjligheter som en revisor och att de kunde få rätt till representation i företagets styrelse. Bankoutskottet anförde (BaU 1968: 32).

Icke utan grund kan det hävdas att de steg som hittills tagits på företagsdemokratins område kännetecknas av en viss återhållsamhet. Från skilda utgångspunkter kan radikalare åtgärder föreslås. Enligt utskottets mening ligger det emellertid ett stort värde i att reformverksamheten på detta område drivs fram av parterna själva och i enighet dem emellan. Det kan

tas för givet att de uppslag som framförts i de nyssnämnda motionerna kommer att beaktas vid parternas fortsatta gemensamma utredningsarbete. Att mot arbetsgivar- och arbetstagarorganisationernas samfällida vilja tillsätta en statlig utredning i syfte att söka ytterligare stimulera reformverksamheten på företagsdemokratins område finner utskottet inte ändamålsenligt.

I samma utlåtande behandlades ett motionspar, i vilket utgångspunkterna synes vara desamma som i de ovan redovisade motionerna. Även i dessa motioner anges tänkbara vägar för en väsentligt utökad medbestämmanderätt för de anställda inom företagen. Mera otvetydigt än i de förut nämnda motionerna betonas dock att det skall tillkomma arbetsmarknadsparterna att avgöra hur företagsdemokratien skall vidareutvecklas. Den utredning som begärs synes snarast vara tänkt som en kartläggning av regler och praxis i andra länder och av möjliga reformer i Sverige.

Bankoutskottet anförde.

Arbetsmarknadens huvudorganisationer har i sina remissyttranden ställt sig avvisande även till en utredning av denna innebörd. Detta ställningstagande bottnar uppenbarligen inte i någon motvilja mot fortsatt reformarbete utan i uppfattningen att utredningsverksamhet av antytt slag ingår som ett led i det långsiktiga utvecklingsarbete på samarbetsområdet som arbetsmarknadsparterna har inlett. Även utskottet är av den mening att det i nuvarande läge saknas anledning att föranstalta om en statlig utredning av detta slag. Utskottet anser sig kunna utgå från att även därförutan erforderligt sakmaterial kommer att stå till buds som underlag för den fortsatta debatt om utvidgad företagsdemokrati som torde vara att emotse.

I enlighet med bankoutskottets hemställan avskog riksdagen de båda motionspar, som här avses. Till utskottsutlåtandet fogades ett särskilt yttrande.

Utskottet

I förevarande motioner begäres förslag till lagstiftning enligt vilken företagen skall vara skyldiga att föra förhandlingar med arbetsmarknadsmyndigheterna, kommunerna och löntagarorganisationerna innan beslut fattas om nedläggningar och förflyttningar av företag. Vidare vill motionärerna få till stånd en översyn av aktiebolagslagen i syfte att ersätta de nuvarande bolagsstämmorna med företagsstämmor där löntagarna och samhället är representerade. Som skäl för motionsyrkandena framhålles bl. a. — mot bakgrunden av de aktuella sysselsättningsproblemen — att samhället och löntagarna måste ha rätt att komma in och påverka företagens dispositioner innan dessa fattar beslut i frågor som gäller anställnings- och inkomsttryggheten.

Sedan motionerna väcktes har statsrådet Wickman efter bemyndigande av Kungl. Maj:t i augusti i år tillkallat sakkunniga med uppdrag att

utreda formerna för förbättrad information och vidgat samarbete mellan företag och samhälle. I utredningsdirektiven konstateras bl. a., att samhället under de gångna åren vid flera tillfällen ställts inför uppgiften att lösa akuta sysselsättningsproblem som uppstått vid driftsinskränkningar och företagsnedläggningar. En av förutsättningarna för att arbetsmarknadsmyndigheternas insatser i sådana fall skall bli effektiva är att förändringar i god tid varslas. Det konstateras, att möjligheterna att använda de arbetsmarknadspolitiska medlen ytterligare förbättrats genom den tidigare i år träffade överenskommelsen om varsel vid personalinskränkningar. Åtgärderna begränsas dock i åsyftade fall till reaktioner på beslut som redan fattats. Det är därför angeläget — uttalas det i direktiven — att redan innan besluten fattas erhålla erforderliga informationer. Mot bakgrunden av bl. a. det här anförda uttalas i direktiven att en utredning bör tillsättas för att överväga i vilka former större öppenhet och vidgad samverkan kan skapas mellan samhälle och näringsliv. Utgångspunkten bör vara att söka få till stånd en sådan samordning av de olika medel som samhället förfogar över, att strukturomvandlingen av vårt näringsliv kan genomföras med all hänsyn såväl till de anställdas trygghet som till effektiviteten. I de följande avsnitten av utredningsdirektiven uttalas att olika lösningar kan tänkas för att nå det mål, som utredningen syftar till. En lösning, som det pekas på, är att det allmänna blir representerat i företagets styrelse. Vidare anføres, att syftet med den föreslagna utredningen är att ge samhällssynpunkter och löntagarintressen ett ökat inflytande på den ekonomiska utvecklingen och att därigenom även tas ytterligare ett steg på vägen mot en vidgad ekonomisk demokrati. Härmed sammanhänger nära ett annat angeläget reformområde, nämligen en ökning av de anställdas direkta inflytande på arbetsplatserna. Företagsdemokratifrågorna i vårt land bör, uttalas det, med dess väl utvecklade och starka fackliga löntagarrörelse i framtiden liksom hittills behandlas inom ramen för förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Statsrådet Wickman framhåller emellertid också, att samhället och löntagarorganisationerna har ett gemensamt intresse av att de många problem som sammanhänger med ett förverkligande av företagsdemokratien blir belysta på ett mångsidigt och konstruktivt sätt. Han aviserar tillsättandet av en utredning som skall syfta till att genom medverkan av de statliga företagen i samarbete med de fackliga organisationerna få fram erfarenhetsmaterial för att bedöma de lämpligaste framgångsvägarna på detta område. Enligt vad som upplysts kommer direktiven till den åsyftade utredningen att offentliggöras i dagarna.

Med hänsyn till det utredningsarbete, som i enlighet med det sagda bedrivs och kommer att bedrivas på det av motionärerna aktualiserade området, finner utskottet någon riksdagens åtgärd i anledning av motionsyrkandena inte vara påkallad.

Utskottet hemställer

att förevarande motioner, I: 81 och II: 67, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 november 1968

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herr Strand (s), fru Carlqvist (s), herrar Hübinette (h), Dahlberg (s), Edström (fp), Wanhainen (s)*, Erik Filip Petersson (fp) och fru Nilsson (cp);

från andra kammaren: herr Gustavsson i Alvesta (cp), fröken Wetterström (h), herr Bengtsson i Varberg (s), fröken Sandell (s), herrar Johansson i Södertälje (s), Fredriksson (s), Jönsson i Ingemarsgården (fp) och Jonsson (fp)*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.